

Křest

Převod materiálu
Radmila Věelná
Pořadí v lekci
37

Téma

Křtem začíná nový život s Kristem

Cíl

Děti pochopí něco ze symboliky křestního obřadu ve staré církvi.

Pro učitele

Biblický text: ? 6

Výkladové poznámky

Slova křest a křtít jsou v češtině odvozena od slova Kristus (starořecké slovo „křest“ přišlo ze staroslověnského ????? — „kříz“, to pak z praslovanského základu *kr̥st̥, odvozeného ze starohornoněmeckého krist/christ — „Kristus“). řecké baptisma (= křest) však souvisí se slovesem baptein/baptizein, což znamená „ponořit“, v širším významu „smýt, omýt“ (celé tělo nebo část).

V první církvi se křest rychle rozšířil a stal se iniciačním, vstupním rituálem (Sk 2,41). Měl obdobu v židovských rituálních koupelích i později antických kultických omýváních, ale svůj zvláštní význam dostal spojením se smrtí a vzkříšením Ježíše Krista. Na těch ten, kdo je pokřtěn, dostává podíl, vstupuje do spásného společenství s Kristem (? 6,4; Ko 2,12n). Nejprve šlo o křest dospělých, který předpokládal obrácení a vyznání víry. Křest děť se začal prosazovat až v pozdějších staletích.

Křest zpočátku probíhal ponořením (jak vyplývá i z jeho názvu), pokud možno do přírodní (tekoucí) vody, jen výjimečně trojím poltím hlavy. Později se křest konal také v baptisteriích, která bývala součástí křesťanských kostelů. Křtěnec před křtem odkládal svůj šat, stejně jako měl odložit dosavadní život, návyky a hříchy. Součástí křestní liturgie bylo od prvních staletí také oděknutí se zla, zla a jeho moci a pýchy. Pak vstupoval křtěnec do vody (baptisteria). Zde byl pokřtěn obvykle trojím ponořením. Šlo o opravdové ponoření pod vodu, které mohlo být i velmi důkladné, aby symbolizovalo smrt a pohřbení starého života. Křestní formule byla nejprve snad christologická (křtím tě ve jméno Ježíše Krista...), velmi brzy však trojiční (Křtím tě ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého.). Křtem se člověk zařezoval do církve jako tělo Kristova, byl křtěn „v“ nebo „na“ Ježíšovo jméno (proto Křtím tě ve jméno..., nikoli ve jménu...). Z baptisteria vyšel křtěnec druhou stranou a dostal bílý oděv jako symbol nového narození a nového života v Kristu. Nejzastávším termínem křtu bývaly Velikonoce (odtud je také název pro Bílou sobotu, protože při velikonoční vigili nově pokřtění dostávali bílý šat). S novým životem bylo někdy spojeno také nové jméno, které člověk při křtu dostával (často to bylo jméno křesťanských světců a mučedníků).

? 6 pracuje s obrazem: být pokřtěn (ponořen) v Krista znamená být ponořen do smrti, jako Kristus zemřel — a vynořit se, vstát spolu s ním k novému životu. Obraz smrti se tu objevuje jak v ponoření i pohřbení (obojí znamená sestoupení dolů), tak v ukřizování „starého člověka v nás“ spolu s Kristem. Kdo vystupuje ze křtu,

pro toho zaříná „s Kristem“ nový život, nyní je „s ním srostlý“, bude s ním navždy spojen, nejen ve smrti, ale prostřednictvím vzkříšení i ve věčném životě. Ti, kdo byli pokřtíni v Krista, „jsou mrtvi hříchu“, ale živi Bohu“ (6,11). Starý člověk teď žije v Kristu jako „nové stvoření“ (2 K 5,17; Ga 6,15) na cestě nového života (6,4).

Břhem křtu se podle Pavla odehrává změna vlády (6,9.12) vyjádřená obrazem otroctví a svobody: Pokřtý už není zotročen pod smrtelnou vládou hříchu (6,6.9.14–23), prostřednictvím Ježíšovy zástupné smrti je osvobozen z této závislosti. Už nad ním „nepanuje“ hřích, ale milost (6,14). Nežije už pod Zákonem, ale pod milostí (6,14). Křest nese jako užitek posvěcení a život věčný (6,22), to však vyžaduje odpovídající způsob života, jiný než předtím (6,13–14.19–21).

Celá kapitola 6 se dá číst jako snaha přimět čtenáře, aby vyvodil důsledky z toho, že je pokřtý. To, co se odehrálo v Kristu, se nás týká, křest je vstupem do Kristova přibřhu, který se stává naším přibřhem. Kristus nás strhl na cestu, kterou jdeme. Křest je vstupem na tuto cestu, člověk se do něho „namoří“. Kristova smrt a vzkříšení nejsou jen skutečnostmi, o kterých jsme slyšeli, ale osobně se nás týkají. Křest nás spojuje s Kristem, děje se s námi to, co s ním. Voda jako živý znamená smrt, ponoření do vody dává možnost symbolicky zakusit pohřbení, ale také zakusit vnoření, nový život.

Sjednocení s Kristem znamená začátek cesty „nového života“, na které člověk odkládá svůj starý život a žije nový život v Kristu. Nejde o jednorázovou událost, která je křtem „vyřízena“, ale o proces, při kterém člověk k mění starý způsob života a dává se do služby už ne hříchu a nepravosti, ale spravedlnosti.

Úskalí

Teologii epiřtoly římanům v celém jejím bohatství se asi dřtem vyložit nepodaří. Postaří, když se soustředíte na obraz křtu jako spojení s Kristem (pokřtění v Krista), ponoření do vody jako symbolického konce starého a začátku nového života.

Odkazy

Pokorný, Petr — Heckel, Ulrych: *Úvod do Nového zákona*. Praha: Vyřehrad 2013, s. 162–173.

Vries, Tinie de: *Hrajeme si v Boží zahradě*. Herřpice: Eman 1998, s. 41–47.

Odkazy na starří přípravky, pracovní materiály a dalří najdete pod textem úlohy.

Pro děti

Předřkoláci

Naplěte velkou mísu nebo lavor vodou a pověďte si s dětmi o vodě. Jaká je voda? Jakou má barvu, jakou má chuť?

Vřechna zvířata, rostliny i lidé potřebují vodu. Bez vody se nedá žít. Voda znamená život.

Ale voda může být i nebezpečná. Člověk se v ní může utopit. Voda ho může strhnout, člověk se může dostat do víru, může se přes něj převalit přílív a už se nedostane ven. Voda tedy může znamenat i smrt.

Víte, kdy bývá voda v kostele?

Pověďte si s dětmi o tom, zda někdy viděly křest dospělého nebo dítěte. Pravděpodobně viděly křest, jak je obvyklý v našich sborech — tedy trojím politím.

Víte, že se křtí i jinak než u nás v kostele? V první církvi se křtílo tak, že ?lov?ka ponořili celého do vody a n?kde se to tak d?lá dosud. *Ukažte d?tem obrázek nebo video k?tu ponořením.*

Ti, kdo slyšeli, že Ježíš vstal z mrtvých, z toho m?li velkou radost. V?d?li, že p?emohl smrt. Od apoštol? slyšeli o všem, co Ježíš říkal a d?lal. Necht?li už žít tak, jako dosud, ale cht?li žít podle toho, co říkal Ježíš. A tak p?icházeli, aby se dali pokřtít.

Jejich staré oblečení z?stalo na b?ehu. A starý život, t?eba i zlé v?ci, které d?lali, jako by se utopily v té vod?. A když vyšli z té vody, za?al nový život. S Ježíšem Kristem, který jim bude pomáhat, aby žili lépe. Dostali i bílý od?v, který znamenal: B?h mi odpustil všechny h?íchy. Žiju te? nový život v p?átelství s Ježíšem. Patřím k t?m, kdo ho následují. Jsem křes?an.

M?žete si s d?tmi ukázat celý ob?ad k?tu s panenkou (Barbie i Ken se k tomu výborn? hodí). Svléknout jim šaty, ponořit je t?ikrát do vody s křestní formulí a obléci jim bílé šaty nebo bílou látku.

O k?tu m?žete vypráv?t i s p?íb?hem o k?tu etiopského dvořana podle knihy Hrajeme si v Boží zahrad? (s. 41–47).

Pom?cky: Obrázek baptisteria, panenka s oblečením, bílá látka, mísa s vodou.

Mladší školní d?ti

K rozhovoru o vod? (viz oddíl pro p?edškolní d?ti) m?žete p?idat ještě jeden motiv:

Vodou se dá umývat. ?lov?k m?že umýt špínu z t?la. Voda se tak stala také symbolem očiš?ování — t?eba i pro odpušt?ní, které h?íchy smyje jako voda špínu.

Odpušt?ní h?ích? — smrt — život — to všechno patří ke k?tu. Proto je u n?j voda.

Vid?li jste n?kdy křest? Jak to vypadá?

Byli jste pokřt?ni? Pamatujete si na to, nebo jste ještě byli úpln? malí?

Povídejte si s d?tmi o tom, zda n?kdy vid?ly křest dosp?lého nebo dít?te. Pravd?podobn? vid?ly křest, jak je obvyklý v našich sborech — tedy trojím politím.

Víte, že se křtí i jinak než u nás v kostele? V první církvi se křtílo tak, že ?lov?ka ponořili celého do vody a n?kde se to tak d?lá dosud. *Ukažte d?tem obrázek nebo video k?tu ponořením.*

Když apoštolové vypráv?li lidem o Ježíši, říkali jim, že Ježíš um?el a položili ho do hrobu, ke kterému p?ivalili veliký kámen. Ale potom t?etího dne vstal z mrtvých. Vystoupil z hrobu, byl živý a ukázal se také u?edník?m. Jejich život to zm?nilo. Už nebyli smutní a nem?li strach, jako když Ježíše ukřižovali. V?d?li, že Ježíš p?emohl smrt a všechno zlé. Potom vzkříšený Ježíš odešel k Otci do nebe, u?edníci už ho nevid?li. Ale slíbil jim, že p?em?že i jejich smrt, že s ním jednou budou žít v nebi, v Božím království.

Apoštolové vypráv?li také o tom, co Ježíš říkal a d?lal. Vypráv?li, jak lidem, kte?í se n??ím provinili, odpouš?l. Jak uzdravoval nemocné. Jak se p?átelil s t?mi, které nikdo nem?l rád. Jak se svými u?edníky p?i poslední ve?e?i jedl chléb a pil víno a říkal, aby to d?lali na jeho památku.

Jak říkal lidem, že mají žít tak, aby se to Bohu líbilo. Nikomu neubližovat. D?lit se s t?mi, kte?í jsou chudí a nic nemají. Jak je u?il modlit se.

Říkali, že B?h kv?li Ježíši odpustil lidem všechno zlé, co d?lali. Kdo tomu uv??í, bude moci žít docela jinak. Úpln? nový život. Všechno staré bude pry?. Bude žít nový život s Ježíšem, který vstal z mrtvých a je u Boha.

A ti, kdo v něj vřít a zemřou, budou také vzkříšeni a budou v nebi s ním.

Ti, kdo uvěřili tomu, co apoštolové o Ježíši říkali, se dali pokřtít. Vzali je k řece, na břehu si svlékli šaty a vstoupili do vody. Tam je ten, kdo je křtí, několikrát ponořil do vody. Když byli pod hladinou, bylo to jako smrt. Starý život se vším zlým a smutným končil. Když se z vody vynořili, bylo to jako nový život. Když pak vyšli na břeh, oblékli jim nové šaty, celé bílé. A řekli: Tvůj život je teď s Ježíšem Kristem úplně nový. Všechno špatné ti Bůh odpustil. Teď můžeš žít jinak. Ježíš Kristus ti pomůže, abys žil tak, jako on.

Tak se dělá křest až dodnes. Někde chodí k řece a toho, kdo je pokřtěn, ponoří do řeky. Někde mají přímo v kostele bazény, kam člověka ponoří. Ale té vody může být i méně.

Někde, jako třeba u nás, člověku při křtu několikrát polijí hlavu a u toho se říká: „Křtím tě ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého.“ Znamená to ale pořád to stejné. Voda jako smrt a jako odpuštění hříchů a jako život. Začíná nový život v přátelství s Ježíšem. Člověk se stává křesťanem, to znamená tím, kdo je Kristův, od té chvíle patří do církve.

Ti, kdo vřeli v Ježíše, pak přinášeli ke křtu i své děti. Chtěli, aby i jejich děti žily život s Ježíšem. Aby patřily do církve. I když tomu budou rozumět, až budou větší.

Pomůcky: Obrázek baptisteria, tmavá a bílá látka, velká mísa s vodou, obrázek křtu.

Starší školní děti

Byli jste pokřtěni? Uměli byste vysvětlit, co znamená křest?

Člověk, který uvěřil v Ježíše Krista a dá se pokřtít, se stává křesťanem. Rodiče mohou ke křtu přinést i své děti, když chtějí, aby patřily do církve a mohly jednou samy v Krista uvěřit. U nás se obvykle křtí trojím politím vodou, kdy ten, kdo křtí, říká: „Křtím tě ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého“. V první církvi však křest probíhal ponořením, a v mnoha církvích se tak dosud koná.

Ukažte dětem obrázek baptisteria nebo video křtu a popište křestní praxi první církve (viz výkladové poznámky). Přečtete si text 1. Kor. 12,13–14 a mluvte o Pavlově obrazu křtu jako smrti hříchu a novému životu v Kristu.

Mluvili jste už s někým o svém křtu? Víte, proč vás rodiče dali (a nebo nedali) pokřtít v dětství?

Připomínáme si někdy svůj křest při bohoslužbách? (Konfirmace, obnova křestních vyznání o Velikonocích.)

Víte, že o Martinu Lutherovi se traduje, že si na stěně vyryl slova „Baptizatus sum — Jsem pokřtěn“. Mohla by vám taková slova v životě někdy pomoci? V jakých situacích?

Pomůcky: Obrázek baptisteria a křtitelnice, křestní nádoby nebo jeho obrázek, obrázek nebo video křtu.

Přesah

Malý katechismus Martina Luthera

Za první: Co je křest?

Křest není jen obyčejná voda, nýbrž voda zahrnutá v Božím přikázání a spojená s Božím slovem. (Mt 28,18–19)

Za druhé: Co nám dává a jaký užitek přináší křest?

Přesobí odpuštění hříchu?, vysvobozuje od smrti a zábla a dává věčné spasení všem, kdo tomu věří, jak to dosvědčují slova a zaslíbení Boží. (Mk 16,16)

Za třetí: Jak může voda přesobit tak velké věci?

Voda je ovšem nepřesobí, nýbrž slovo Boží, které vodu provází a je při ní, a víra, která důvěřuje tomuto Božímu slovu ve vodě.

Nebo bez Božího slova je voda pouhou vodou a žádným křtem; ale spolu s Božím slovem se stává křtem, spasitelnou vodou života a koupelí nového narození v Duchu svatém (Tt 3,5–8)

Za čtvrté: Co připomíná toto křtní vodou?

Připomíná, že starý Adam v nás má být každodenní líností a pokáním utopen a usmrcen se všemi hříchy a zlými žádostmi; a také každodenně se má vynořit a povstat nový Adam, k životu ve spravedlnosti a čistotě před Bohem na věky. (1 Kor 6,4)

Liturgie

Písně

Zas v nové síle povstáváme (SV 392); *Chvalte Pána* (SV 89); *Pán z mrtvých vstal* (SV 243); *Vy v Boží jméno pokřtění* (EZ 455)

Biblický text k zapamatování

Jste mrtvi hříchu, ale živi Bohu v Kristu Ježíši. (1 Kor 6,11)

Rituál

Na konci setkání můžete společně zapsat do plakátu slovo nebo větu, která vystihuje poselství dnešního setkání s epistolou.

Na začátku nebo na konci setkání můžete recitovat verš z 1 Kor 13,13: A tak zůstává víra, naděje, láska — ale nejvyšší z té trojice je láska.

Okénko do bohoslužeb

Ukažte bílé prostěradlo nebo velký kus bílé látky. Víte, kdy a k čemu se taková látka nebo takové oblečení používá i v bohoslužbách? Používalo a co symbolizuje?

Modlitba

Pane Ježíši Kriste, děkujeme za to, že skrze křest patříme k tobě. Prosíme, pomáhej nám, abychom dokázali žít tak, jak se ti to líbí.

Kam dále

[Jsme mrtvi hříchu, ale živi Bohu v Kristu Ježíši. Biblický text: Římanům 6, 1-1...](#)

[WAS IST EIN BAPTISTERIUM? \(erzdioezese-wien.at; nemecky\)](#)

[What is Baptism? \(video, youtube\)](#)

Odkaz na píseň

[Velikonoční \(Zas v nové síle\) \(SV392\)](#)

[Chvalte Pána \(SV89\)](#)

[Pán z mrtvých vstal, na sebe vzal všechno](#)

[Vy v Božii? jme?no pokr?te?ni?](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál p?ece nejdeme sami IV \(s apoštoly, s Janem a celou církví\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Říman?m 6](#)